

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΕΤΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Του **Λευτέρη Β. Τζόκα**

Σημαδεύτηκε η ψυχή των ανθρώπων απ' την ιδεαλιστική θέση και διάθεση για τον θάνατο των Ελλήνων και Φιλελλήνων, που έπεσαν ηρωικά στο Πέτα, το χωριό μας. Δόκιμοι λογοτέχνες και ιστορικοί, παλιοί και σύγχρονοι, κατέγραψαν το συμβάν στα έργα που εξέδωσαν. Το Πέτα ήταν η έδρα του Φιλελληνισμού και το ξεκίνημα, η πρώτη συμφωνία της Ενωμένης Ευρώπης, που όμως υπογράφηκε με αίμα. Σ' αυτόν τον ηρωικό χώρο άναψε η σπιθαμή του Φιλελληνισμού και έγινε φωτιά στις καρδιές, που πυρπόλησε και συγκίνησε τον πολιτισμένο κόσμο. Ακολούθησε το Ολοκαύτωμα του Μεσολογγίου και η επιτυχής Ναυμαχία στο Ναυαρίνο, που σήμανε και το τέλος του αγώνα.

Η Μάχη του Πέτα στις 4/7/1822 έχει γραφτεί στην Ιστορία με χρυσά γράμματα απ' την καταστροφή των Ελλήνων και Φιλελλήνων ως τη Σφαγή του Πέτα και η τραγωδία που άφησε ανεξίτηλα σημάδια στο χώρο και το χρόνο που πέρασε.

Με πολλή αγάπη και σεβασμό στην ιστορική μνήμη και χάρη της αλήθειας, έσκυψαν ιστορικοί και λογοτέχνες, που αφιέρωσαν πολλές χιλιάδες σελίδες έργων τους στον τόπο μας. Παρακινήθηκαν στην ιστορική διαδρομή απ' τους αγώνες των κατοίκων και τον ευγενισμό της ψυχής τους, την αγρόπνια του νου και τις λυρικές ενστανένιες της ψυχής στο απάραμλλο τοπίο, καθώς συνεχίζουν την περιδιάβαση και δίνουν καινούργιες μορφοποιήσεις για τις επόμενες γενιές.

Σε δύο σημαντικές μορφές της σύγχρονης λογοτεχνίας θα σταθούμε σήμερα που κινήθηκαν με την εμπνευσμένη γραφή τους στα στενοράμια του Πέτα, αποτυπώνοντας γεγονότα του χθες σ' ένα πάντρεμα για ένα καλύτερο αύριο. Καταξιωμένοι στο χώρο της λογοτεχνίας, είναι τιμή για εμάς που αφιερώνουν τα έργα τους στο ηρωικό Πέτα.

Προβάλλει λαμπρή προσωπικότητα η λογοτέχνη Μανιάτισσα συγγραφέας κ. **Ελένη Σαραντίτη**. Πολυβραβευμένη δημιουργός στην Ελλάδα και το εξωτερικό, στο ενδέκατο βιβλίο της, το μυθιστόρημα *"Ποθητή - Χρόνια σαν τη φωτιά"* έκδοση ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, σελίδες 373, αναφέρεται διεξοδικά στο Πέτα και την ιστορική μάχη.

Η Μάνη με τους ηρωικούς και αγέρωχους κατοίκους της, ήταν πάντα πρώτη απ' τα παλιά χρόνια στο κάλεσμα της Ελληνικής ψυχής και ιδιαίτερα στον τόπο μας. Ολοκληρωτική ήταν η προσφορά τους στον αθώρο βωμό της ελευθερίας, που κλώθονται η ιστορία, η ψυχή και η φύση. Συναθλητές και συμπαραστάτες και φίλοι στη στρατιά των εθελοντών, που εμόχθησαν υπεράνθρωπα, συντελεστές του χθες και σημερινού επιτεύγματος. Η μοίρα το θέλησε να είμαστε μαζί και στην αυθόρμητη πρόσκληση κάνουν το Μανιάτικο χρέος.

Παρούσα η Μάνη και την παραμονή της ηρωικής μάχης (3-7-1822) και στο στρατόπεδο του Πέτα, ανάμεσα στους Έλληνες και Φιλέλληνες που συνάχθηκαν, ήταν το μικρό τμήμα υπό τον Μανιάτη, Κυριακούλη Μαυρομυχάλη, το άλλο μέρος είχε πάει στο Φανάρι - Πρέβεζας, με τα Υδραϊκόσπειταιπικα πλοία προς ενίσχυση της εκστρατείας Ηπείρου. Ακόμα η νεότερη ιστορία αναφέρει τον Μανιάτη Ήρωα της Εθνικής Αντίστασης, Δ/ντή Λόχου στο ΕΔΕΣ, τον εύεπι Λεωνίδα Πετροπουλάκη, που άφησε την πνοή του στα "Σερβεταιίκα", την πλατεία που μετονομάστηκε σε "Λεωνίδα Πετροπουλάκη", πέφτοντας από το εχθρικό βόλι των Γερμανών. Ήταν Παρασκευή απόγευμα της 1ης Οκτωβρίου 1943. Τον μετέφεραν και θάφτηκε στο κοιμητήριο Βουργαρελίου. Η λαϊκή μούσα αποθανάτιζοντας εκείνες τις στιγμές του παλικαριού αφιέρωσε μοιρολόγια για κείνον.

Στο οπισθόφυλλο του βιβλίου "Ποθητή" της Ελένης Σαραντίτη είναι γραμμένα: *"Το μόνον και το τελευταίο που επιθυμώ ελθών ενταύθα είναι να κατακτήσω μαχόμενος, πιστός εις τας ιδέας μου, έντιμον τάφον Έλληνας στρατιώτου..."* είχε ακουστεί να λέει στο Πέτα της Άρτας ο Πολωνός λοχαγός **Μιζεγιέφσκι** στις 3 Ιουλίου 1822, την προηγούμενη της φονικής μάχης, η οποία κατέληξε στην ολοκληρωτική συντριβή των ελληνικών δυνάμεων. Και όπως το επιθύμησε ο γενναίος Πολωνός, εκ των συμβούλων και συμμαχητών του Μπολιβάρ, έτσι και έγινε: θυσιάστηκε για την ανεξαρτησία του λαού μας. Μα λίγες ώρες νωρίτερα είχε ζητήσει να συναντηθεί με την όμορφη πολεμίστρια Ποθητή. Απαχθείσα νήπιό από χωριό της Λακωνίας και πωληθείσα στο παλάτι του Αλή πασά των Ιωαννίνων, η Ποθητή είχε την τύχη να αγαπηθεί από την κυρά-Βασιλική, η οποία την ανάθρεψε σαν παιδί της, τη σπούδασε και την προετοίμασε για τον αγώνα...».

Η "Ποθητή" της Ελένης Σαραντίτη είναι κι ένα σπουδαίο ψυχόδραμα - λέει ο Δημήτρης Καπράνος στην εφημερίδα "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" - μια περιήγηση σε τοπία εσωτερικά, άλλοτε μεν ολάνθιστα και άλλοτε σε περιοχές αποξηραμένες κι ερημικές. Είναι και μια ερωτική ιστορία γεμάτη σπαραγμό και τραγικότητα. Είναι ένα μυθιστόρημα υψηλής λογοτεχνικής ποιότητας!

Μελετώντας το βιβλίο "Ποθητή" βλέπεις πόσο λεπτομερής είναι στην περιγραφή της Μάχης του Πέτα η συγγραφέας. Οι Έλληνες αλλά και οι φιλέλληνες έπαθαν μεγάλη καταστροφή - σκοτώθηκε σχεδόν το σύνολο των φιλελ-

λήνων - από τα μεγάλα λάθη του Μαυροκορδάτου. Εκεί στο Πέτα γνωρίζει τον Μιζεγιέφσκι, που είχε λάβει μέρος σε όλες τις επαναστάσεις του καιρού του. Ποθητή και Πολωνός, την παραμονή της μάχης, νύχτα με πανσέληνο, συναντιούνται κατασυγκινημένοι, ο Μιζεγιέφσκι ακόμη περισσότερο, μια και έχει τη βεβαιότητα ότι ο ίδιος δε θα επιζήσει. Το επόμενο μεσημέρι, όταν πλέον το στράτευμα των Ελλήνων έχει ηττηθεί με φοβερές μάλιστα απώλειες, και μαζί φονεύθηκαν και όλοι οι φιλέλληνες, η Ποθητή σηκώνει το κατατρυπημένο σώμα του Πολωνού οδηγώντας το απόμερα για να το τιμήσει. "Αδελφός μου κατέβη εις κήπον αυτού / εις φιάλας του αρώματος..." απαγγέλει στίχους από το "Άσμα Ασμάτων" του Σολωμόνα.

Η επανάσταση ως καθολικό αίτημα κοινωνικής απελευθέρωσης, δικαιοσύνης, συλλογικής αυτογνωσίας και αυτοπροσδιορισμού - λέει στην "ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΤΥΠΙΑ" (28-12-02) ο Παναγιώτης Γεωργουδής - ταυτόχρονα με τον παράφορο έρωτα που σε ένα εξεγερμένο περιβάλλον δημιουργεί τεράστιες αντιφάσεις και δυναστεύει την πρωταγωνίστρια, τόσο που την οδηγεί στο φόνο του αγαπημένου, είναι τα θεμελιώδη στοιχεία του μυθιστορημικού της Ελένης Σαραντίτη, "Ποθητή", με επίκεντρο την Επανάσταση του 1821. Συγχρόνως, όμως, με αφετηρία την αυτοθυσία φιλελλήνων, επανέρχονται φωτεινά πρότυπα διεθνών επαναστατών - με φόντο την παγκοσμιοποίηση - όπως του Μιζεγιέφσκι, που έδωσαν τη ζωή τους στα διεθνή απελευθερωτικά κινήματα της Ευρώπης, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής, 150 χρόνια πριν εμφανιστεί ο Τσε Γκεβάρα.

Η προσωπικότητα του Πολωνού Μιζεγιέφσκι ως υπόδειγμα διεθνούς επαναστάτη, που παίρνει μέρος σε όλα τα απελευθερωτικά κινήματα, από τη Λατινική Αμερική, δίπλα στον Μπολιβάρ, μέχρι την Ελληνική Επανάσταση όπου και πεθαίνει, ενσαρκώνει σήμερα σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον, συγκρούσεων την έννοια του καθολικού ανθρώπου. Πρέπει να δράσει κανείς σε διαφορετικά μέρη του πλανήτη κάθε φορά, όπου πάσχει ο άνθρωπος και ποδοπατούνται οι αξίες του. Ο

Μιζεγιέφσκι είναι μια φωτεινή μορφή στη νεότερη ευρωπαϊκή και διεθνή ιστορία, που έκανε πράξη τα υψηλά νοήματα του ανθρωπισμού - λέει η συγγραφέας Ελένη Σαραντίτη - Έλαβε μέρος σε όλα τα επαναστατικά κινήματα της Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής. Με τον Μπολιβάρ γνωρίστηκαν στο Μιλάνο της Ιταλίας και αργότερα ξανασυναντήθηκαν στο Καράκας της Βενεζουέλας, με την ίδρυση της "Πατριωτικής Εταιρείας" που είναι η επαναστατική λέσχη της χώρας αυτής.

Η πάλη των ανθρώπων και η ιστορική διαδρομή πρέπει να δικαιώνουν με την αγωνιστικότητα το γήινο πέρασμα. Όταν ο Μπολιβάρ επικρατεί οριστικά των Ισπανών (1819), μετά από τεράστιους αγώνες στους κάμπους και στις οροσειρές των Άνδεων και ανακηρύσσεται Πρόεδρος της Εθνοσυνέλευσης, ο Μιζεγιέφσκι που δεν ήθελε αξιώματα και εξουσία φεύγει για την Αφρική, απελευθερώνοντας πολλούς μαύρους από τους δουλεμπόρους. Στη Λατινική Αμερική ο μύθος του ακόμα και σήμερα ζει σε ένα παλιό νοτιοαμερικάνικο τραγούδι. **Από αυτήν την πλευρά ο Μιζεγιέφσκι έχει κοινά στοιχεία με τον Τσε Γκεβάρα, ενδεχομένως τον προαναγγέλει.**

Ο Ήρωας Μιζεγιέφσκι, Πολωνός λοχαγός, έπεσε ηρωικά μαχόμενος στο Πέτα. Τα οστά του βρίσκονται στο Βράχο, στο Μνημείο. Αυτή η τιμή πρέπει ν' αντανακλά σ' όλους τους Έλληνες και τους Πετανίτες ειδικότερα. Αλλά η ευγνωμοσύνη συνοδεύει την καταξιωμένη συγγραφέα Ελένη Σαραντίτη, που έσκυψε με σεβασμό στην Ιστορία και με μυθοπλασία, αλλά και πραγματικά γεγονότα δημιούργησε το άξιο έργο της "Ποθητή - Χρόνια σαν τη φωτιά", που την ευχαριστούμε από καρδιάς.

Ο συμπατριώτης μας (Άνω Καλεντίνη) δικηγόρος και ποιητής **Αυγερινός Ανδρέου** είναι ο άλλος λογοτέχνης, που αφιέρωσε στην "Καταστροφή του Πέτα" την ποιητική συλλογή "ΔΙΠΥΛΟΣ", με πολλές σελίδες εμπνευσμένης γραφής του. Επικός ο λόγος του **Αυγερινού Ανδρέου** εκφράζει τη μεγάλη στιγμή με δυναμικότητα στην Ελληνική Λογοτεχνία τραγουδά:

*"Ήταν μέσα καλοκαιριού, αρχές του Αλωνάρη.
Κανένας δεν περίμενε το μακελιό να γένει,
γιατί καλά κρατούσαν οι Έλληνες στο Πέτα.
Ήταν φιλέλληνες πολλοί, άξιοι και γενναίοι,
Ανδρέας Δάνιας Ξακουστός, ο Πέτρος ο Ταρέλλας,
Κάρολος Νόρμαν στρατηγός με τη μεγάλη φήμη,
που 'χανε φλόγα στην καρδιά, για την Ελλάδα αγάπη.*

*Ήταν ο Μάρκο-Μπότσαρης από το έρμο Σούλι,
απ' το Ραδοβίτσι τ' αψηλό ο Γώγος ο Μπακόλας,
ο Βαρνακιώτης ο άτρωτος και ο Ανδρέας Ίσκος,
ο Δήμο-Τσέλιος ο άξιος κι ο Αγγελής ο Γάτσος,
ο Σπύρο-Πάνας ήτανε με τους Κεφαλλονίτες,
ο Γιάννης Μακρυγιάννης και αυτός ο Καραϊσκάκης..."*

Το ποίημα αυτό μακροσκελές στους στίχους του, στον δεκαπεντασύλλαβο παραδοσιακό, συνθέτει την "Καταστροφή του Πέτα" και αγγίζει τα δημοτικά μας τραγούδια. Με τίτλο "Μικρό-μακρύ ταξίδι στην ιστορία" γράφτηκε σε CD, επενδύθηκε με κατάλληλη μουσική, όπου αποδόθηκε θαυμάσια από τον ηθοποιό **Γιώργο Μπασιάκο** και την ηχητική κάλυψη του **Ν. Κουτούγερα**, παρουσιάστηκε στο Ρ/Φ σταθμό "Αθήνα 9,84 F.M.", την 25η Μαρτίου 2002. Ακόμα πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις σε σχολεία των Αθηνών. Αλλά η στιγμή που έδωσε τη μεγαλύτερη χαρά ήταν στην Επέτειο της Μάχης, τον Ιούλιο του 2002, ενώπιον των Αρχών της περιοχής και του πολυπληθούς ακροατηρίου που ακούστηκε το CD. Συγκινημένοι όλοι συγχάρηκαν τους συντελεστές και πρώτα τον Ποιητή και έγκριτο δικηγόρο Αθηνών, συμπατριώτη μας Αυγερινό Ανδρέου. Αντηχούν ακόμα στ' αυτιά του - καθώς μας εξομολογήθηκε ο ίδιος - τα λόγια της γερόντισσας που του είπε, αγκαλιάζοντάς τον και τον φίλησε: "Παιδί μου δεν ξέρω πολλά, αλλά απόψε ένιωσα περήφανη που είμαι Πετανίτισσα!"

Είναι αλήθεια ότι τα ιερά βράχια του Πέτα, η ματωμένη γη και ο ηρωικός θάνατος Ελλήνων και φιλελλήνων ενέπνευσε πολλούς. Ανάμεσα σε αυτούς ανήκουν οι καταξιωμένοι Δημιουργοί που αναφερθήκαμε. Είναι η **Ελένη Σαραντίτη** με την "Ποθητή" και ο **Αυγερινός Ανδρέου** με την ποιητική συλλογή "Διπυλός" που αφιέρωσαν πολλές σελίδες στα έργα τους. Τους ευχαριστούμε!...